

Protocol

Grensoverschrijdend gedrag en kindermishandeling

Inleiding

Met dit protocol wordt inzicht gegeven in de wijze waarop Kindercentrum Speelpleintje om gaat met grensoverschrijdend gedrag en hoe er gehandeld wordt bij (vermoedens van) kindermishandeling.

Dit protocol is mede gebaseerd op de Wet Bescherming Persoonsgegevens, de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

In dit protocol is er onderscheid gemaakt tussen grensoverschrijdend gedrag en kindermishandeling.

De maatschappij krijgt steeds meer te maken met vormen van grensoverschrijdend gedrag. Ook binnen de kinderopvang wordt grensoverschrijdend gedrag door kinderen, ouders of medewerkers gesignaleerd.

Er zijn grenzen te stellen aan vormen van ongewenst gedrag, enerzijds door afspraken te maken en gedragsregels op te stellen en anderzijds door elkaar aan te spreken en melding te doen bij de vertrouwenspersoon wanneer er grensoverschrijdend gedrag geconstateerd wordt.

De gedragsregels moeten zorgen voor een prettig klimaat binnen de kinderopvang. Openheid en respect voor elkaar staan hoog in het vaandel en het moet duidelijk zijn dat voor machtsmisbruik, ongewenste intimiteiten en pesten geen plaats is.

Elk kinderdagverblijf of buitenschoolse opvang moet immers een veilige plek zijn voor allen die er vertoeven. Elkaar aanspreken en melding maken van grensoverschrijdend gedrag moet ervoor zorgen dat dit gedrag aangepakt wordt en in de toekomst kan worden voorkomen.

Er wordt gestreefd naar een cultuur waarin het normaal is, zowel positieve als opbouwende feedback te geven.

In dit protocol staat beschreven welke afspraken er binnen Kindercentrum Speelpleintje zijn gemaakt en hoe er gehandeld moet worden als grensoverschrijdend gedrag wordt vastgesteld. Het protocol wordt besproken in de teamvergaderingen.

1. Grensoverschrijdend gedrag

1.1 Wat wordt verstaan onder grensoverschrijdend gedrag?

Onder grensoverschrijdend gedrag wordt verstaan: 'elke vorm van bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard die de ene persoon ten opzichte van de andere persoon actief of passief opdringt, waardoor ernstige schade wordt of dreigt te worden toegebracht aan die persoon in de vorm van fysiek letsel of psychische stoornissen.'

Het gaat bij grensoverschrijdend gedrag om situaties waarin iemand geestelijke of lichamelijke schade wordt toegebracht of in zijn ontwikkelingsmogelijkheden wordt geblokkeerd.

1.2 Verdeling grensoverschrijdend gedrag

Grensoverschrijdend gedrag kan onderverdeeld worden in de volgende categorieën:

- * Lichamelijk geweld en verwaarlozing (fysieke agressie zoals slaan, schoppen, krabben, bijten of te weinig voeding, aandacht of verzorging).
- * Geestelijk geweld en verwaarlozing (verbale agressie zoals dreigen, schreeuwen, schelden, pesten, stelselmatig negeren).
- * Seksuele mishandeling (seksuele intimidatie, verbaal of fysiek, aanranding en verkrachting).
- * Vernieling van eigendommen van een ander en / of het zonder toestemming betreden van de binnen- en buitenruimten van het kinderdagverblijf of buitenschoolse opvang.

Grensoverschrijdend gedrag is in alle gevallen ontoelaatbaar. De vraag of iets wel of geen grensoverschrijdend gedrag is, kan alleen door het slachtoffer worden beantwoord. Als het slachtoffer iets als grensoverschrijdend ervaart, moet het ook als grensoverschrijdend worden aangepakt.

1.3 Grensoverschrijdend gedrag kan plaatsvinden tussen:

- * kind en ouder/verzorger.
- * medewerker (inclusief vrijwilligers) en kind.
- * medewerker en medewerker.
- * ouder en medewerker.

1.4 Gedragsregels

Kindercentrum Speelpleintje heeft haar gedragsregels vastgelegd in een document. Medewerkers (inclusief stagiaires en vrijwilligers) en ouders krijgen de gedragsregels bij aanvang van het contract uitgereikt. Zij worden geacht de gedragsregels na te leven. Kinderen worden (spelenderwijs) op de hoogte gebracht van de inhoud van de gedragsregels. De gedragsregels worden steeds opnieuw onder de aandacht gebracht. Bijvoorbeeld door regelmatig een thema centraal te stellen (pesten, seksualiteit, grenzen stellen etc.) of via nieuwsbrieven.

1.5 Stappen bij grensoverschrijdend gedrag

1. Vermoeden: Inschatten van de situatie

Probeer vanaf het eerste moment van constateren vast te leggen wat voor grensoverschrijdend gedrag plaats vindt. Wat is er gebeurd, wanneer is het gebeurd, wie waren erbij en wat is de ernst van het grensoverschrijdend gedrag. Houd het op feiten, trek niet direct conclusies.

2. Bespreekbaar maken

Spreek indien mogelijk meteen na constatering het kind, de ouder of de medewerker die het grensoverschrijdend gedrag vertoont aan op dit gedrag. Probeer door middel van gesprekken ervoor te zorgen dat het gedrag van de ander verbetert.

3. Overleg

Bij onvoldoende resultaat of als het een ernstigere vorm van grensoverschrijdend gedrag betreft, schakel dan zo spoedig mogelijk de interne contactpersoon of de externe vertrouwenspersoon in. Kindercentrum Speelpleintje heeft Nicole Wulder aangesteld als interne contactpersoon. Zij is telefonisch bereikbaar over alle vragen of klachten over grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling of tussen ouders en kinderen. De interne contactpersoon probeert de vragen en klachten zelf af te handelen. Indien nodig schakelt zij de externe vertrouwenspersoon in.

Bij elke vorm van grensoverschrijdend gedrag worden bij minderjarigen de ouders of verzorgers op de hoogte gebracht. Als er sprake is van strafbare feiten zal de politie ingeschakeld worden. Veilig Thuis fungeert als externe vertrouwenspersoon. De externe vertrouwenspersoon staat los van de organisatie zodat er geen vermenging van belangen op kan treden. Hij/ zij is bereikbaar via e-mail info@veiligthuisflevoland.nl en kan worden ingeschakeld bij grensoverschrijdend gedrag tussen medewerker en kind, tussen medewerkers onderling of tussen ouder en medewerker. De externe vertrouwenspersoon kiest altijd de kant van het slachtoffer, informeert en ondersteunt het slachtoffer (of diens wettelijke vertegenwoordiger). Ook ondersteunt hij / zij de interne contactpersoon.

4. Plan van aanpak: Wegen van de situatie.

Aan de hand van de vastgelegde feiten, het gesprek met betrokkene(n) en het advies van de interne contactpersoon of vertrouwenspersoon kan bepaald worden of andere partijen ingeschakeld moeten worden zoals Veilig Thuis, het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG), een hulpverleningsinstantie, de politie of de klachtencommissie. Kindercentrum Speelpleintje is aangesloten bij de geschillencommissie .

5. Handelen: Doorverwijzen of melden.

Afhankelijk van de situatie wordt er doorverwezen naar een hulpverleningsinstantie, politie of de klachtencommissie.

6. Evalueren.

Terugkoppelen vormen van grensoverschrijdend gedrag. Alle gemelde gevallen van grensoverschrijdend gedrag worden besproken in het team zodat de medewerkers ervan kunnen leren. Ouders en verzorgers zullen geïnformeerd worden over alle vormen van grensoverschrijdend gedrag die tot maatregelen hebben geleid.

2. (Vermoedens van) Kindermishandeling en huiselijk geweld

Kinderopvangorganisaties zijn sinds 1 juli 2013 wettelijk verplicht een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling te hebben, net als in de sectoren gezondheidszorg, onderwijs, maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulp en justitie. Vanaf 1 januari 2019 is het daarnaast verplicht om binnen de meldcode te werken met een afwegingskader.

De meldcode kindermishandeling beschrijft stap voor stap welke acties pedagogisch medewerkers en kinderopvangorganisaties moeten ondernemen als zij vermoeden dat er sprake is van kindermishandeling of grensoverschrijdend gedrag in de thuissituatie of op de kinderopvang. De meldcode heet officieel *Protocol 'kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag' voor de kinderopvang*.

Kindermishandeling is elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel. Kenmerken van kindermishandeling kunnen zijn: angst, onmacht, isolement, eenzaamheid en loyaliteit.

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. Hieronder vallen lichamelijke en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging (al dan niet door middel van, of gepaard gaand met, beschadiging van goederen in en om het huis).

De combinatie van kinderen en huiselijk geweld betekent altijd kindermishandeling. De handelwijze bij huiselijk geweld is hetzelfde als bij kindermishandeling of een vermoeden daarvan.

3. Meldcode

Bij een vermoeden van kindermishandeling moet er verplicht gestart worden met de meldcode. Het protocol bestaat uit drie routes voor drie verschillende situaties:

1. als er een vermoeden is van huiselijk geweld en / of kindermishandeling in de thuissituatie.
2. bij een vermoeden van een gewelds- of zedendelict (mishandeling of misbruik) door een medewerker.
3. bij een vermoeden van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling.

Elke route bestaat uit een stappenplan met vijf stappen.

3.1 Route bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling in de thuissituatie

De volgende stappen worden doorlopen bij (vermoedens van) kindermishandeling en huiselijk geweld.

1. Breng signalen in kaart

Signalen van huiselijk geweld en / of kindermishandeling tonen niet meteen bewijs, de meeste kunnen ook stress indicatoren zijn, bijvoorbeeld bij een echtscheiding of overlijden van een dierbaar persoon. Hoe meer signalen bij de situatie aansluiten hoe groter de kans dat dit zou kunnen wijzen op kindermishandeling. De signalen kunnen helpen bij het onderbouwen van vermoedens.

Vanaf dit moment is het belangrijk om documentatie bij te houden. Observeer kind en ouder tijdens breng en haal momenten.

“Bespreek je vermoedens met collega’s, zien zij ook signalen?”

2. Bespreken met aandachtfunctionaris

Indien de aandachtfunctionaris (Nicole Wulder) ook maar enige twijfel heeft over de oorzaak van de situatie en/of eventuele mogelijke onveiligheid bij het kind, kan advies worden gevraagd bij Veilig Thuis of een deskundige op het gebied van letselduiding. Veilig Thuis kan een eerste afweging maken of het terecht is dat er zorgen zijn over deze situatie en of er mogelijk sprake kan zijn van huiselijk geweld of kindermishandeling. Ook kan Veilig Thuis worden betrokken als er zorgen zijn over huiselijk geweld waarbij ouders c.q. meerderjarige huisgenoten betrokken zijn. Een letseldeskundige kan worden ingezet ter duiding van letsels waarbij een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling speelt. Zorgvuldig handelen vereist dat de aandachtfunctionaris bij elk vermoeden nagaat of advies moet worden gevraagd bij Veilig Thuis of een letseldeskundige.

3. Gesprek met de ouder (en eventueel kind)

De beroepskracht spreekt samen met de aandachtfunctionaris hun zorgen uit.

Voor het gesprek met de ouders/verzorgers (en eventueel het kind) kunnen de volgende stappen worden gevolgd:

1. *Leg de ouders (en eventueel het kind) het doel uit van het gesprek.*
2. *Beschrijf de feiten die zijn vastgesteld en de waarnemingen die zijn gedaan, geef daarbij geen waardeoordeel of eigen interpretatie.*
3. *Nodig de ouders/verzorgers uit om een reactie hierop te geven. Vraag hoe ouders/verzorgers dit ervaren. Ga respectvol om met de emoties.*
4. *Kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen er is gezien, gehoord en/of waargenomen. Leg uit waarom je het gedrag zorgelijk vindt: wat zijn de effecten voor het kind.*
5. *Leg het gesprek vast en laat het indien mogelijk ondertekenen door alle betrokkenen.*

Als wordt besloten ook met het kind te spreken, is het belangrijk dat het kind zich veilig en op zijn gemak voelt om het gesprek te voeren. Twijfel je hierover, neem dan contact op met Veilig Thuis. Vergeet niet te melden dat er tijdens een gesprek nooit geheimhouding is, en dat de signalen serieus worden afgewogen.

4. Afwegen (afwegingskader)

De signalen worden afgewogen op basis van het afwegingskader. Er worden twee vragen beantwoordt:

- is melden noodzakelijk?
- Is hulp bieden en / of organiseren voor de ouders en het kind/de kinderen mogelijk?

5. Beslissen over het doen van een melding

Er wordt besloten of er melding gemaakt wordt bij Veilig Thuis en / of er hulpverlening georganiseerd kan worden. Deze beslissing wordt vastgelegd in het dossier van het kind.

3.2 Vermoeden van kindermishandeling door een medewerker

Bij het vermoeden dat een medewerker van de organisatie zich schuldig maakt aan kindermishandeling, misbruik of grensoverschrijdend gedrag, moet er melding gemaakt worden bij de houder. Er is sprake van een meldplicht.

De meldplicht houdt in dat de houder vermoedens moet melden bij de Vertrouwensinspecteur van het onderwijs. De vertrouwensinspecteur overlegt met de houder of er aangifte moet worden gedaan bij de politie.

De volgende stappen worden doorlopen:

Stap 1A.	Signalen in kaart brengen.
Stap 1B	Direct melding doen van vermoeden geweld- of zedendelict door een medewerker jegens een kind bij houder.
Stap 2	In overleg treden met Vertrouwensinspecteur van Onderwijs.
Stap 3	Aangifte doen.
Stap 4	Handelen naar aanleiding van onderzoek van de politie.
Stap 5	Nazorg bieden en evalueren.

Ouders kunnen bij een vermoeden van een geweld- of zedendelict binnen de organisatie contact opnemen met de Vertrouwensinspecteur van onderwijs. Deze is bereikbaar op 0900-1113111 op werkdagen tussen 8.00u en 17.00u.

De vertrouwensinspecteur zal adviseren contact op te nemen met de werkgever. Daarnaast heeft de ouder de (reguliere) rechtsplicht om bij een redelijk vermoeden van een strafbaar feit aangifte te doen bij de politie.

Als een medewerker vermoed dat de houder zich schuldig maakt aan een geweld- of zedendelict is de medewerker verplicht aangifte te doen bij de politie. Ook in dit geval kan de medewerker contact opnemen met de Vertrouwensinspecteur van Onderwijs.

3.3 Vermoeden van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling.

Bij het vermoeden dat er sprake is van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen worden de volgende stappen ondernomen:

- Stap 1 In kaart brengen signalen.
- Stap 2 Melden van gedrag bij leidinggevende.
- Stap 3 Beoordelen ernst van het gedrag.
- Stap 4 Maatregelen nemen.
- Stap 5 Beslissen en handelen.
- Stap 6 Nazorg bieden en evalueren.

4. Omgaan met vertrouwelijke informatie

Iedere beroepskracht heeft een beroepsgeheim. Het is erg belangrijk dat met alle gegevens vertrouwelijk wordt omgegaan. Dit verplicht de beroepskracht om geen informatie over kinderen en ouders aan derden te verstrekken, tenzij daarvoor toestemming is gegeven. Voor de kinderopvang geldt dat hiervoor dus toestemming van ouders/verzorgers noodzakelijk is. Doel van het beroepsgeheim is de drempel voor de toegang tot de hulpverlening zo laag mogelijk te maken en de cliënt het vertrouwen te geven dat hij vrijuit kan spreken. Het beroepsgeheim of de zwijgplicht is een belangrijke voorwaarde voor effectieve hulpverlening. De vertrouwensrelatie is van wezenlijk belang. Toch kunnen er situaties zijn waarin de problematiek zo ernstig is dat het doorbreken van het beroepsgeheim noodzakelijk is. Dit is het geval bij ernstige vormen van huiselijk geweld of kindermishandeling, waarbij de betrokkenen zelf niet of onvoldoende mee kunnen of willen werken.

3.1 Vertrouwensinspecteur in de kinderopvang

Een werkgever moet vanaf 1 juli 2013 altijd overleggen met de Vertrouwensinspecteur van onderwijs bij aanwijzingen van seksueel of ander geweld door een werknemer.

De vertrouwensinspecteur adviseert werkgevers, werknemers en ouders als zij aanwijzingen hebben dat een werkgever of werknemer in de kinderopvang seksueel of ander geweld tegen een kind gebruikt (hierna te noemen: ongepast gedrag).

Het team van vertrouwensinspecteurs van onderwijs is tijdens kantooruren te bereiken op het telefoonnummer 0900-1113111